

04070, м. Київ, вул. Борисоглібська, буд. 3, 5-й поверх,
тел: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, веб-сайт: www.unba.org.ua

5th floor, 3 Borysoglibska st., Kyiv, 04070, Ukraine
phone: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, web-site: www.unba.org.ua

**Голові Комітету
Верховної Ради України
з питань правової політики
Денису МАСЛОВУ**
e-mail: maslov@rada.gov.ua

Шановний пане Денисе!

Національна асоціація адвокатів України (далі – НААУ) засвідчує Вам свою повагу та звертається з наступного питання.

На розгляді Верховної Ради України перебуває проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо удосконалення процедури конкурсу на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України» (реєстр. № 13382 від 18.06.2025).

У пояснювальній записці до законопроєкту, в обґрунтуванні необхідності його ухвалення, зазначено, що 1 червня 2025 року закінчився строк повноважень першого складу Конкурсної комісії, сформованої відповідно до правил, встановлених розділом XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів». У складі цієї комісії були три представники, запропоновані міжнародними та іноземними організаціями, які протягом останніх п'яти років надавали Україні міжнародну технічну допомогу у сфері судової реформи та/або запобігання і протидії корупції (далі – міжнародні експерти).

Як мету законопроєкту вказано продовження мандату Конкурсної комісії в зазначеному складі, тобто з міжнародними експертами, для проведення конкурсу на зайняття посад членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Відповідні положення містяться і в самому тексті законопроєкту, що фактично має на меті продовження повноважень членів першого складу Конкурсної комісії, які вже закінчилися.

Потребує особливої уваги те, що відповідно до частини першої статті 58 Конституції України, закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи.

Цей принцип означає, що дія нормативного акта починається з моменту набрання ним чинності і припиняється з втратою ним чинності. До подій чи фактів застосовується той закон або нормативно-правовий акт, який діяв на момент їх настання.

Позиція щодо незворотності дії законів неодноразово підтверджувалася Конституційним Судом України, зокрема в рішеннях від 13 травня 1997 року №1-зп, 9 лютого 1999 року №1-рп/99, 5 квітня 2001 року №3-рп/2001, 13 березня 2012 року №6-рп/2012.

Конституційний Суд України наголошував, що **принцип незворотності дії законів у часі є гарантією правової безпеки людини і громадянина**, а також елементом довіри до держави (пункт 4 мотивувальної частини рішення від 05.04.2001 №3-рп/2001).

Правило *lex ad praeteritum non valet* («закон зворотної сили не має»), сформульоване ще римськими юристами, є загальновизнаним у світі. Його дотримання особливо актуальне для держав, які проголосили себе правовими і визнали принцип верховенства права, як це закріплено у статтях 1 та 8 Конституції України.

Окремим елементом верховенства права є принцип правової визначеності, що передбачає заборону зворотної дії законів. Законодавець не має необмежених повноважень самостійно надавати або не надавати зворотну дію нормативним актам, адже це підриває довіру до держави.

Про це також свідчить практика Європейського суду з прав людини, зокрема рішення у справі *Hentrich v. France* від 22 вересня 1994 року, в якому вказано: **закон має бути передбачуваним у застосуванні**, а в іншому разі створюється ризик його ретроспективного використання.

Натомість законопроект №13382 **не містить жодних положень**, спрямованих на вдосконалення самої процедури конкурсу, як заявлено у його назві. Єдиною його метою є продовження мандату першого складу Конкурсної комісії з міжнародними експертами до червня 2028 року, хоча строк їхніх повноважень вже завершився.

Таким чином, запропонований механізм фактично узаконює надання зворотної дії закону, що прямо суперечить статті 58 Конституції України.

Також слід зазначити, що чинна редакція статті 95-1 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» дозволяє формувати новий склад Конкурсної комісії без необхідності внесення змін до законодавства.

З огляду на викладене, НААУ вважає законопроект № 13382 таким, що суперечить Конституції України, не забезпечує вдосконалення процедури конкурсу на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, а тому включення його до порядку денного сесії Верховної Ради України є недоцільним.

З повагою

Голова

**Національної асоціації адвокатів України,
Ради адвокатів України**

[ПІДПИС]

Лідія ІЗОВІТОВА